

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝ.Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
& ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ & ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Ταχ. Δ/ση : Καραντώνη 2, Μυτιλήνη
Ταχ.Κώδικας : 81100
Πληρ. : κα Ε. Πίτικα
Τηλ. :22510-25644
Fax :22510-46995
e-mail : u14010@minagric.gr

Μυτιλήνη 8-3-2016
Αριθμ. Πρωτ.: 2057

ΠΡΟΣ : Καταστήματα εμπορίας
γεωργικών εφοδίων

ΘΕΜΑ : *Xylella fastidiosa* – Ενημέρωση για την σοβαρή ασθένεια που απειλεί την δενδροκομία και αμπελουργία της Χώρας.

ΣΧΕΤ.: α) Το ενημερωτικό φύλλο του EPPO: *Xylella fastidiosa* - Data Sheets on Quarantine Pests.
β) Το Π.Δ. 365/2002 (Α' 307) – Παράρτημα Ι, Μέρος Α', Κεφάλαιο 1.
γ) Η Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής με αρ. 2015/789/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε με την αριθ. 2015/2417/ΕΕ

Σας γνωρίζουμε, ότι πρόσφατα ενημερωθήκαμε από την Επιτροπή της Ε.Ε. ότι πιθανός αναδυόμενος κίνδυνος για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ο επιβλαβής οργανισμός *Xylella fastidiosa* (Well and Raju). Κρούσματα του οργανισμού αναφέρθηκαν στην Ιταλία στην Επαρχία Lecce στην Περιφέρεια Apulia.

Πρόκειται για την πρώτη αναφορά επιβεβαιωμένης παρουσίας του *Xylella fastidiosa* στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξαιτίας της σοβαρότητας του αναφερόμενου παθογόνου και της σημασίας της καλλιέργειας των φυτών ξενιστών του στην Χώρα μας, το εν λόγω παθογόνο έχει συμπεριληφθεί στο ετήσιο πρόγραμμα επισκοπήσεων επιβλαβών οργανισμών, για την διαπίστωση της παρουσίας του ή μη στην Χώρα μας και της τυχόν διασποράς του.

ΠΑΘΟΓΟΝΟ ΑΙΤΙΟ

Είναι ένα αρνητικό κατά Gram βακτήριο που εγκαθίσταται και πολλαπλασιάζεται στα αγγεία του ενεργού ξύλου, τα οποία αποφράσσει περιορίζοντας την τροφοδοσία του προσβεβλημένου φυτού με νερό και θρεπτικά στοιχεία. Τα συμπτώματα της προσβολής, πέρα από μια σταδιακή καχεξία, γίνονται πιο αισθητά κατά τη θερινή περίοδο και στις αρχές φθινοπώρου, όταν η έλλειψη νερού και θρεπτικών στοιχείων είναι πιο έντονη, αρχικά με χλωρώσεις και ξηράνσεις φύλλων και μετά με ξηράνσεις βλαστών.

Ο πολλαπλασιασμός του περιορίζεται από τις χαμηλές θερμοκρασίες του χειμώνα, γι' αυτό οι ασθένειες που προκαλεί εμφανίζονται πιο έντονα σε περιοχές με ήπιους χειμώνες. Η μετάδοσή του από περιοχή σε περιοχή γίνεται κυρίως με το πολλαπλασιαστικό υλικό ενώ η μετάδοση από τα ασθενή στα υγιή φυτά γίνεται με πολλά μυζητικά έντομα, κυρίως από διάφορα τζιτζικάκια (Cicadellidae, Cercopidae). Έχει άριστη θερμοκρασία ανάπτυξης 26-28°C.

ΞΕΝΙΣΤΕΣ

Το βακτήριο αναφέρεται ότι μολύνει πάνω από 100 είδη φυτών ξενιστών. Οι κυριότεροι ξενιστές από οικονομικής απόψεως, είναι η **άμπελος** (*Vitis vinifera*, *V. labrusca*, *V. riparia*), στην οποία προκαλεί την ασθένεια του Pierce, τα **εσπεριδοειδή**, στα οποία προκαλεί την ποικιλοχρωματική χλώρωση, η **αμυγδαλιά**, η **μηδική**, η **βερικοκιά**, η **δαμασκηνιά**, η **ροδακινιά**, στην οποία προκαλεί την ασθένεια phony peach, διάφορα ζιζάνια όπως ο βέλιουρας (*Sorghum halepense*) και άλλα. Ωστόσο, στον μακρύ κατάλογο των ξενιστών του **προστίθεται πλέον και η ελιά** αφού εκτεταμένες περιοχές με ελαιώνες στην Απουλία έχουν προσβληθεί από το παθογόνο.

Εικόνα 1: Συμπτώματα του *Xylella fastidiosa* άμπελο
(πηγή: Agrios, 2005)

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, πρόκειται για ένα διασυστηματικό παθογόνο το οποίο εγκαθίσταται, πολλαπλασιάζεται και κινείται ανοδικά και καθοδικά στον αγγειακό ιστό προκαλώντας δυσλειτουργίες στη διακίνηση και τροφοδοσία του ασθενούς φυτού με νερό και θρεπτικά συστατικά. Η φυσική του παρουσία με την ικανότητά του στο σχηματισμό «βιοφιλμ» (βιολογική μεμβράνη), την παραγωγή πολυσακχαριτών και την έκκριση ενζύμων, που προκαλούν τη λύση του κυτταρικού τοιχώματος των φυτικών κυττάρων έχει ως αποτέλεσμα το φράξιμο και τη διακοπή της συνέχειας του αγγειακού ιστού στα προσβεβλημένα φυτά, με συνέπεια την εκδήλωση συμπτωμάτων που σχετίζονται με εκείνα μιας κλασικής αδροβακτηρίωσης όπως: χλώρωση μάρανση, περίκαυμα, «καψάλισμα», «τσουρούφλισμα» και νέκρωση φύλλων, ξήρανση κλαδίσκων και κλάδων και γενικότερη καχεξία με μείωση της παραγωγικότητας και σταδιακά ξήρανση ολόκληρου του ελαιόδεντρου. Τα συμπτώματα αυτά συχνά συνδέονται ή συγχέονται με την έλλειψη νερού - ξηρασία, με την παρουσία άλλων φυτοπαθογόνων (*Verticillium*, *Fomitiporia*, *Phoma* κ.ά.) αλλά και με την τοξικότητα από άλατα ή τις ζημιές από ζιζανιοκτόνα. Η ένταση των συμπτωμάτων και η εμφάνιση της ασθένειας με μορφή επιδημίας, μπορεί να επηρεάζεται από τον ξενιστή, την ποικιλία, το έντομο-φορέα και πιθανά την ηλικία του δένδρου και τις συνθήκες περιβάλλοντος.

Εικόνες 2 και 3: Συμπτώματα του *Xylella fastidiosa* σε ελιά (πηγή: EPPO).

Εικόνα 4: Συμπτώματα του *Xylella fastidiosa* σε ελιά (πηγή: EPPO). Τα συμπτώματα που προκαλούνται στην ελιά μπορεί να συγχέονται με αυτά που προκαλούνται από φλοιοφάγα έντομα (φλοιοτρίβης, *Euzophera bigella* κ.α.) ή και τροφοπενίες (Κ ή Β) και γι' αυτό απαιτείται προσοχή.

Εικόνα 5: Συμπτώματα του *Xylella fastidiosa* σε άμπελο, αμυγδαλιά, δαμασκηλιά (πηγή: Agrios, 2005). Κοινό χαρακτηριστικό τους η περιφερειακή ξήρανση του ελάσματος του φύλλου που μπορεί όμως να προκαλείται και από άλλα αίτια [π.χ. σήψεις του ξύλου (ίσκα), τροφοπενία Κ, αλατότητα κλπ.].

Οι προσβολές στην Ιταλία αφορούν κατά το πλείστον αιωνόβια δένδρα. Το Κέντρο Φυτοπροστασίας της Puglia σε ανακοίνωσή του αναφέρει ότι η διάρκεια ζωής των μολυσμένων δέντρων δε ξεπερνά τα πέντε χρόνια από τη στιγμή που θα εγκατασταθεί το βακτήριο στα ελαιόδεντρα. Συνιστά το αυστηρό κλάδεμα στα δέντρα και την υποχρεωτική καύση των προσβεβλημένων κλάδων.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Σύμφωνα με την παραπάνω (γ) Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής

1. **Επιβλήθηκε απαγόρευση** της διακίνησης φυτών προς φύτευση από την Επαρχία Lecce της Περιφέρειας Apoulia της Ιταλίας προς άλλες περιοχές της Ε.Ε.

2. **Φυτά-ξενιστές θα διακινούνται στο εσωτερικό της Ένωσης μόνο αν συνοδεύονται από Φυτοϋγειονομικό Διαβατήριο**

Επικαιροποιημένη λίστα φυτών-ξενιστών και σχετικά έγγραφα είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της Γενικής Δ/νσης Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων της Επιτροπής της ΕΕ (Directorate-General Health and Food Safety of the European Commission), Τομέας Φυτοϋγείας (section plant health) :

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosafety/legislation/emergency_measures/index_en.htm

Στην περίπτωση που υποπέσουν στην αντίληψή σας ύποπτα συμπτώματα σε δενδρώδεις καλλιέργειες (ελιά και οπωροφόρα) παρακαλούμε να ενημερώσετε αμέσως τους φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές της Υπηρεσίας μας για την περαιτέρω διερεύνησή τους. (Πίτικα Ευανθία- Γιασσάς Εμμανουήλ, τηλ : 2251025644)

Για την ευρύτερη δική σας ενημέρωση σάς παραπέμπουμε στην ιστοσελίδα του EPPO
(http://www.eppo.int/QUARANTINE/special_topics/Xylella_fastidiosa/Xylella_fastidiosa.htm)

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΑΓΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΛΑΓΟΥΤΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ